

УДК 37 (082)
ББК 74Я43
341

Головний редактор:

Бріт Н. М. – к.пед.н., доц. декан факультету іноземних мов,
Заслужений працівник освіти України

Редакційна колегія:

Заболотна О. А. – д.пед.н., проф., завідувач кафедри іноземних мов;

Гембарук А. С. – к.пед.н., доц. завідувач кафедри англійської мови та методики її викладання;

Білецька І. О. – д.пед.н., проф., завідувач кафедри теорії та практики іноземних мов;

Піонтковська Т. О. – к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики іноземних мов;

Кирилюк М. А. – к. філол.н., доцент кафедри теорії та практики іноземних мов.

Відповідальний за випуск:

Піонтковська Т. О. - к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики іноземних мов

*Рекомендовано до друку
рішенням науково-методичної комісії факультету іноземних мов
(протокол № 5 від 21.04.2016 року)*

Збірник наукових праць студентів та молодих
341 учених / упоряд. Т. О. Піонтковська. – Умань :
ВПЦ «Візаві», 2016. – 268 с.

До збірника увійшли матеріали досліджень студентів та молодих учених філологічного та педагогічного напрямів.

УДК 37 (082)
ББК 74Я43

ЗМІСТ

Владлена Байдалюк ОСНОВНІ ВИДИ ТА ПРИЙОМИ МОВНОГО ВПЛИВУ В ТЕКСТАХ БІЗНЕС-ТЕМАТИКИ.....	8
Біленька Юля ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСИВНИХ МАРКЕРІВ.....	13
Білоусова Олена СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ АМЕРИКАНСЬКИХ ТА БРИТАНСЬКИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ.....	18
Бойко Ірина АЛЮЗІЯ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ ПІДТЕКСТУ.....	23
Бондарук Яна АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФІЛОЛОГА.....	27
Верхановська Ірина ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАГАТОРІВНЕВОЇ ОСВІТИ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ.....	31
Виштакалюк Вікторія, Медвідь Наталія МОВЛЕННЄВІ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ В ЧИТАННІ, ГОВОРІННІ, АУДІЮВАННІ ТА ПИСЬМІ.....	35
Волошина Ірина РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ.....	44
Гаврилюк Катерина ПАРЕМІЇ У ТЕОРІЇ ПРЕЦЕДЕНТНОСТІ.....	48
Галай Олена ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ У СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ.....	54
Гончарук Анна ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ МАТЕРІАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ.....	57
Давидова Дар'я ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІРЛАНДСЬКОГО ДІАЛЕКТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	62

вираження стандартизованих емоцій (подив, співчуття, несхвалення тощо); комунікативний супровід (початок, продовження, завершення розмови). Кліше поряд з вигуками і модальними словами надають мовленню виразності, емоційності. Тож слід якомога частіше вносити у зміст вправ кліше різних видів. Зв'язність діалогу забезпечується використанням інтонації і мовних засобів зв'язку:

1. повторення слів і окремих реплік;
2. використання займенників, синонімічних слів;
3. вживання дієслівних форм 2 особи;
4. звертання (у кличному відмінку) до співрозмовника.

Отже, оскільки діалогічне мовлення характеризується зверненістю, то спілкування, як правило, проходить у безпосередньому контакті учасників, які добре обізнані з умовами, в яких відбувається комунікація. Діалог передбачає зорове сприйняття співрозмовника і певну незавершеність висловлювань, яка доповнюється позамовними засобами спілкування (мімікою, жестами, контактом очей, позами співрозмовників). З їх допомогою мовець виражає свої бажання, сумніви, жаль, припущення. І, отже, їх не можна ігнорувати в навчанні іншомовного спілкування.

В цій статті показано особливості діалогічного мовлення в процесі комунікації. Також визначно його роль і місце в системі літературної мови та визначено практичні аспекти застосування діалогічного мовлення. Таким чином ми можемо зробити висновок, що це питання досліджувалось багатьма вченими, але чітку систематизацію виконати важко, адже діалогічне мовлення це явище яке перебуває в постійному русі та залежить від багатьох чинників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лейзингер Ф. Элементы преподавания иностранных языков / Ф. Лейзингер // Вопросы методики обучения иностранным языкам за рубежом. – М. : Просвещение, 1978. – С. 154-190.
2. Мурзаева В. К вопросу о лингвистических особенностях диалогической речи [Текст] / В. В. Мурзаева, Н. А. Тумакова // Молодой ученый. – 2015. – №10. – С. 1233-1235.
3. Щерба Л. Избранные работы по русскому языку / Л. В. Щерба. – М. : Учпедгиз, 1957. – 188 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

Проблемою формування іншомовної компетентності у монологічному мовленні займались багато вітчизняних та зарубіжних вчених: І.Л. Бім, Н.Д. Галоскова, Н.І. Гез, С.В. Калініна, М.В. Ляховицький, Є.І. Пассов, Г.В. Рогова, В.Л.Скалкін, С.П.Шатілов, Н.К. Скляренко, G. Brown, M. Bygate та ін.

Монологічне мовлення характеризується певними комунікативними, психологічними та лінгвістичними особливостями і є усномовленневою формою спілкування, яка передбачає зв'язне і неперервне висловлювання, що складається із ряду фраз (речень), між якими існує логічний та лінгвістичний зв'язок.

Головна функція монологічного висловлювання полягає у зв'язному і неперервному викладі думок мовця, адресованих до одного чи кількох осіб (аудиторії). Компетентність у монологічному мовленні – це здатність реалізовувати усномовленневу комунікацію у монологічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях відповідно до комунікативних завдань.

Для монологічного мовлення характерні наступні комунікативні функції: інформативна, впливова, експресивна, розважальна, ритуально-культува. Компетентність у монологічному мовленні передбачає, що мовець уміє планувати, здійснювати і коригувати власну комунікативну поведінку під час породження та варіювання іншомовного мовлення у різних типах монологічних висловлювань відповідно до конкретної ситуації спілкування, мовленнєвого завдання і комунікативного наміру та згідно правил спілкування у цільовій національно-культурній спільності і ґрунтується на складній і динамічній взаємодії відповідних умінь, навичок, знань і комунікативних здібностей особистості.

Монологічне мовлення називають односпрямованим, оскільки воно не розраховане на негайну відповідну реакцію. У

монолозі переважають синтаксично повні поширені речення, пов'язані між собою в логічній послідовності, їм властива різноструктурність. Монологічне мовлення – це завжди зв'язне мовлення; зв'язність мовлення розглядається у двох аспектах: психологічному і лінгвістичному. В першому випадку зв'язність думки виражається в композиційно-змістовій єдності тексту як продукту мовлення, в другому випадку – у зв'язності мовлення, що передбачає володіння лінгвістичними засобами міжфразового зв'язку. Засобами міжфразового зв'язку виступають лексичні і займенникові сполучники та сполучникові прислівники, прислівники, артиклі, тощо. Наприклад, прислівники часу: *before, now, then, finally, in the end*; прислівники причин і наслідку: *that's how, since, therefore, so that, firstly, hence, though, as a result of*; а також усномовленнєві формули (які допомагають розпочати, продовжити і завершити думку) як сполучні засоби, наприклад: *to begin with, well, that reminds me, by the way, speaking of, bearing in mind, let's leave it at that, I'd like to emphasize, on the whole, in conclusion*, та усномовленнєві формули, які демонструють ставлення мовця до висловлювання: *to my mind, I'm sure, that's no doubt, I believe, it's quite clear, I consider, obviously, it's time, apparently, it's evident, fortunately*.

На розвиток здібності створювати монологічні висловлювання впливає рівень сформованості усномовленнєвих фонетичних, лексичних, граматичних навичок і навичок вживання засобів міжфразового зв'язку. Створюється наступна закономірність: чим вищий рівень сформованості мовленнєвих навичок, тим більш автоматизованими є мовленнєві операції, які забезпечують мовне оформлення монологічного висловлювання, що дозволяє мовцю зосередитись на змісті монологічного висловлювання. Лінгвістична характеристика усного монологічного висловлювання неможлива без детального вивчення його фонетичних, граматичних і лексичних аспектів. Інтонація зв'язного мовлення має певні специфічні риси і особливу, властиву відповідному жанру мелодику (мелодичний малюнок). Формування навичок і вмій іншомовного монологічного мовлення базується на засвоєнні певних знань: декларативних (фонетичні, лексичні, граматичні знання; країнознавчі, лінгвокраїнознавчі знання), а також знань про тематику монологічного мовлення, про типові мовленнєві

ситуації, про типи монологів та їх лінгвістичні особливості; про значення спеціальних мовних засобів, про комунікативно-адекватну мовленнєву поведінку в ситуаціях усного офіційного та неофіційного монологічного мовлення; про значення паралінгвістичних явищ (міміка, жести), характерних для певних ситуацій усного монологічного спілкування; про різні компенсаторні ситуації в усному монологічному мовленні та засвоєнні процедурних знань (соціокультурних знань мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв іноземної мови у процесі монологічного мовлення; знань про те, як планувати, здійснювати і коригувати монологічне висловлювання певного типу, як передавати думку у монологічному мовленні).

Залежно від комунікативної мети і характеру логіко-синтаксичних зв'язків між реченнями розрізняють такі основні типи монологічних висловлювань: опис, розповідь, міркування. Монолог-опис – це детальне перераховування предметів реального оточення; інформація про місцезнаходження, властивості, якості та інші характеристики; опис людини, природи, погоди. Синтаксичною ознакою цього типу монологічного висловлювання є переважне використання простих і складнопідрядних речень, граматичних структур зі зворотом *there is/are*; переважно видо-часових форм *Present Continuous, Present Indefinite, Past Indefinite*.

Монолог-розповідь – це динамічний тип монологічного висловлювання про події, які розвиваються, випадки, дії чи стани; дійсність сприймається в процесі її розвитку і зміни в хронологічному порядку. Головним засобом вираження часової послідовності подій є такі видо-часові форми, як *Past Indefinite* і *Past Perfect*, сполучники та сполучникові прислівники і прислівники (*when, the other day, since, then, in the afternoon, after that, one day, yesterday, first*). Для монологу-розповіді властиві прості і складнопідрядні речення з підрядними часу. Різновидом монологу-розповіді є монолог-повідомлення. Монолог-повідомлення – це відносно короткий виклад фактів реальної дійсності в стислій, інформативній формі, в якому переважають прості розповідні речення з дієсловами у *Present Indefinite* і *Present Perfect*. Основна мета монологу – повідомити фактичну інформацію: Хто? Що робить? Який (–а –е)? Навіщо? Де? Коли?

Для монологу-міркування властивий причинно-наслідковий

зв'язок між реченнями. В процесі міркування завжди вирішується якась проблема. В такому мовленні переважно вживаються складнопідрядні речення з підрядними причини і наслідку, додатковими і означальними підрядними реченнями. Важливими синтаксичними засобами міжфразового зв'язку є підрядні сполучники і сполучникові прислівники: *so, so that, though, why, that's why*. Метою монологу-переконання як підвиду монологу-міркування є переконати слухача, сформувані у нього конкретні мотиви, погляди, спонукати до певної дії.

Виділяють три етапи формування компетентності у монологічному мовленні, в основу кожного покладено якість висловлювання. Завдання першого етапу – навчити об'єднувати мовленнєві зразки в одну понадфразову єдність; другого етапу – навчити самостійно будувати висловлювання понадфразового рівня; третього етапу – навчити створювати монологічні висловлювання текстового рівня різних функціонально-сміслових типів мовлення та виражати своє особисте ставлення до фактів чи подій; формулювати критичну оцінку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваленко Ю.В. Сучасний стан використання проектної методики у навчанні майбутніх філологів іншомовного монологічного мовлення / Ю.В. Коваленко, О.М. Устименко // *Іноземні мови*. – 2014, №3. – С. 21-27.

2. Склярєнко Н.К. Обучение речевой деятельности на английском языке в школе / Н.К. Склярєнко, Е.И. Онищенко, С.Л. Захарова. – К. : Радянська школа, 1988. – 148 с.

3. Устименко О.М. Навчання іншомовного монологічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу / О.М. Устименко // *Іноземні мови*. – 2013, №1. – С. 3-9; 2013, №2. – С. 3-12.

Тетяна Єщенко
УДПУ імені Павла Тичини

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

Постановка проблеми. Інтеграція України до європейського та світового освітнього простору значно змінює

статус іноземної мови, яка стає вимогою часу. А це, в свою чергу, зумовлює зміну підходів до формування іншомовної комунікативної компетентності учнів. Відтак, пріоритетним у навчанні іноземних мов на сучасному етапі розвитку суспільства є комунікативний підхід, який передбачає практичну мету навчання і вивчення іноземних мов, а саме: оволодіння іншомовним, міжкультурним спілкуванням шляхом формування і розвитку іншомовної комунікативної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методику формування іншомовної комунікативної компетентності досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені-методисти (І.М. Берман, В.А. Бухбіндер, В.С. Коростильов, С.Ф. Шатілов, В.Ю. Гнаткевич, Ю.І.Пассов, Г.О. Китайгородська, О.Б. Тарнопольський, Е.В. Мірошніченко, І.В. Баценко, В.Д. Борщовецька, R. Ellis, I. Nation, N. Schmitt, W. G. Widdowson та ін.) [5;9;10].

Одним із найбільш перспективних шляхів формування іншомовної компетентності учнів є формування навичок і вмінь діалогічного мовлення, яке робить кожного учня учасником навчального процесу. Тому методика формування іншомовної компетентності в діалогічному мовленні викликає інтерес учених і методистів з огляду на сучасні тенденції навчання іноземних мов. Це і зумовило актуальність теми статті.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей діалогічного мовлення, а також підходів та етапів формування іншомовної комунікативної компетентності учнів у діалогічному мовленні

Виклад основного матеріалу. Для реалізації поставленої мети необхідно розглянути в першу чергу сутність поняття «діалогічне мовлення». У методиці діалогічне мовлення розглядають як процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. У межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як мовець (ініціатор спілкування – адресант) і як слухач (партнер по спілкуванню – адресат) [4, с. 146].

У свою чергу, компетентність у діалогічному мовленні – це здатність реалізовувати усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання.